

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.04

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Управління проектами в міському господарстві і будівництві

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ»
напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»**

факультет Менеджменту

Харків
ХНУМГ
2013 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Державне та регіональне управління**» для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Розробники:

проф., д. держ. упр., проф. В. М. Бабаєв;

проф., д. е. н., доц. М. М. Новікова;

доц., д. держ. упр. С. І. Чернов;

ст. викл. О. П. Молчанова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Управління проектами в міському господарстві і будівництві.

Протокол №2 від «04» вересня 2013 року.

Завідувач кафедри Управління проектами в міському господарстві і будівництві:

І. В. Чумаченко

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Протокол № 2 від «04» вересня 2013 року.

Голова: І. М. Писаревський

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0306 Менеджмент і адміністрування	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Контрольна робота(для заочної ф.н.): «Аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних теоретико-методологічних підходів до державного управління»		Семестр	
Загальна кількість годин – 108 год.			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 год. самостійної роботи студента – 4,5 год.		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	4-й
	Лекції		
	16 год.		2 год.
	Практичні, семінарські		
	32 год.		16 год.
	Лабораторні		
	- год.		- год.
	Самостійна робота		
	60 год.		70 год.
Індивідуальні завдання:			
-	20 год.		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,6
для заочної форми навчання – 0,2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: основною метою викладання навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» є поетапне формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання: основними завданнями вивчення дисципліни «Державне та регіональне управління» є здійснення аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних теоретико-методичних підходів до державного управління на центральному та регіональному рівнях; визначення системи державного центрального та регіонального управління та змісту її основних складових; визначення та обґрунтування основних функцій державного центрального та регіонального управління; формування фінансової основи державного управління; обґрунтування сукупного потенціалу регіональних ресурсів, як матеріальної основи державного розвитку; формування теоретико-методичного забезпечення формування концепції, стратегії та програм економічного та соціального розвитку різних рівнів управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретико-методологічні засади формування загальнодержавної та регіональної економічної політики; закономірності управління на державному та регіональному рівнях; особливості державного управління в різних сферах суспільного розвитку та на різних рівнях; методичні та організаційні основи управління розвитком країни; існуючі моделі державного управління, вітчизняну систему органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх компетенції; внутрішню організацію, функції та повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування; законодавчі та нормативно-правові засади діяльності центральних та регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

вміти: застосовувати сформоване економічне мислення та світоглядність у аналізі функціонування та розвитку соціально-економічних процесів на рівні держави та її регіонів; здатність визначати цілі та пріоритетні напрямки діяльності стосовно державного та регіонального управління; здатність розробляти концептуальні засади реформування системи державного управління; формувати напрями вдосконалення управління національним та регіональним розвитком.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління.

ТЕМА 1. Основи теорії державного управління. Предмет та завдання навчальної дисципліни

Соціальна природа поняття «державне управління», його мета та зміст. Ознаки державного управління. Державне управління як системне суспільне явище. Об'єкт державного управління та предмет вивчення. Основні теорії державного управління: економічна теорія держави; теорія суспільного вибору (суспільний договір, «фіаско держави», мінімізація трансакційних витрат); теорія соціології (теорія держави, соціальна структура суспільства, соціальна мобільність, статус і статусні ролі); теорія менеджменту (теорія раціональної

бюрократії, організовані структури управління, розподіл праці в управлінських структурах, державне адміністрування).

Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук, інші науки і галузі знань. Поняття, система та завдання державного та регіонального управління як навчальної дисципліни. Методологія та методи вивчення державного та регіонального управління. Мистецтво управління. Структура курсу «Державне та регіональне управління».

ТЕМА 2. Державна влада та державне управління

Держава як керуюча система. Державна влада як складова державно-владного механізму. Функції держави та державне управління. Державне управління як система, що розвивається. Рівні державного управління: загальнодержавне управління, управління на регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти та об'єкти державного та регіонального управління. Принципи державного управління.

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Функціональна структура державного управління. Сутність і класифікація функцій державного управління. Характеристика загальних (основних) та спеціальних (спеціалізованих) функцій. Допоміжні функції. Основні напрями діяльності в системі державного управління.

Поняття та класифікація методів державного управління. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи, їх переваги та недоліки. Економічні методи та їх інструменти. Правові методи. Соціально-психологічні та неформальні методи впливу. Сутнісні характеристики (риси) організаційної структури державного управління. Унітарна та федеративна організація державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління.

Моделі державного управління: світовий досвід. Структура державного управління у розвинутих країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аналізи; центральні, регіональні та місцеві органи управління, їх ієрархія, проблеми взаємодії.

ТЕМА 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку

Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки. Конкурентна та інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти. Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Управління зовнішньоекономічним сектором.

Особливості управління соціальною сферою. Соціальна політика держави: необхідність, сутність, цілі та принципи. Основні об'єкти та складові державної політики. Моделі соціальної політики. Методи впливу держави на розвиток соціальних відносин. Основні напрями соціальної політики держави щодо економічно активного населення. Діяльність держави щодо вразливих верств населення. Формування системи соціального захисту. Завдання державного регулювання розвитку елементів соціальної інфраструктури.

Державне управління в адміністративно-політичній сфері. Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації. Національна безпека та державне управління.

Специфіка управління у сфері культури та ідеології. Державне управління у сфері освіти, молодіжної політики, культури, науки, туризму, спорту, охорони здоров'я. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. Державне управління і сфера особистого життя людини.

ТЕМА 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

Законодавча влада в системі державного управління. Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження. Державне управління і виконавча влада: поняття, співвідношення, взаємозв'язок. Роль виконавчої влади в управлінні. Види органів виконавчої влади, їх класифікація. Уряд і державне управління. Міністерства, комітети, інші державні інституції у системі виконавчої влади.

Судова влада у системі державного управління. Поняття і роль судової влади у суспільстві. Судові органи і судові системи. Здійснення судової влади.

Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності.

ТЕМА 5. Державне управління на регіональному рівні

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів управління.

Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державного управління на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади в системі місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 2. Менеджмент органів державної влади

ТЕМА 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні

Історичний досвід державного управління в Україні. Конституційна модель розподілу влади в Україні. Верховна Рада та державне управління. Інститут Президента та державне управління. Органи виконавчої влади

України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. «Субординація», «координація» і «реординація» між органами виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Регіональні органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування у державному управлінні в Україні.

ТЕМА 7. Центральні органи державного управління

Права, компетенція, функції центральних органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України: структура і компетенція. Міністерства України та їх повноваження. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенції, функції. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.

ТЕМА 8. Регіональні органи державного управління

Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенції місцевих державних адміністрацій. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

ТЕМА 9. Місцеве самоврядування та його роль у державному управлінні

Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення самоврядування в містах Києві та Севастополі.

Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування та проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні.

ТЕМА 10. Внутрішня організація та управління органів державної влади

Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні. Орган влади як об'єкт організації державного управління. Організація як процес і функція державного управління.

Сутність і особливості менеджменту органу державної влади. Стратегічне управління та формування програми діяльності органу державної влади. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади. Підготовка та прийняття управлінських рішень в органах виконавчої влади. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Роль та місце керівника в управлінні органами

виконавчої влади. Сутність лідерства в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Специфіка юридичної відповідальності в державному управлінні.

ТЕМА 11. Державна служба в Україні

Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація. Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців. Проходження державної служби та управління державною службою. Процес проходження державної служби. Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Управління державною службою. Державна кадрова політика. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.

ТЕМА 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади

Поняття ефективності в державному управлінні. Чинники та критерії ефективності державного управління. Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління.

Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління.

ТЕМА 13. Відносини органів публічної влади в системі державного та регіонального управління

Основні напрями взаємодії центральних та регіональних органів державного управління та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами, установами і організаціями. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами: органами Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ.

Взаємодія органів державного управління та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян. Здійснення нагляду за діяльністю об'єднань громадян. Організація роботи із запитами громадян. Адміністративні послуги з боку органів виконавчої влади та їх правове регулювання. Залучення громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади.

ТЕМА 14. Розвиток системи державного та регіонального управління

Проблеми взаємовідносин гілок державної влади в Україні у процесі управління. Необхідність реформування системи державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних

рівнях державного управління. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії.

Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні. Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком. Базові форми децентралізації управління. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг. Удосконалення механізмів правового захисту громадян у процесі взаємодії з органами державної влади. Створення сучасного нормативно-правового, наукового та інформаційного забезпечення системи державного управління; зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління; організація на нових засадах державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; створення сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів; оновлення інституту відповідальності в сфері державного та регіонального управління; запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р .		л	п	ла б	інд	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління												
Тема 1. Основи теорії державного управління. Предмет та завдання начальної дисципліни	8	1	2	-	-	5	9,4	0.2	1,2	-	2	6
Тема 2. Державна влада та державне управління	9	1	2	-	-	6	9,4	0.2	1,2	-	2	6

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	14	2	4	-	-	8	11,4	0.2	1,2	-	2	8
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління	9	1	2	-	-	6	10,4	0.2	1,2	-	1	8
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні	14	2	4	-	-	8	9,4	0.2	1,2	-	1	7
Разом за змістовим модулем 1	54	7	14	-	-	33	50	1	6	-	8	35
Змістовий модуль 2. Менеджмент органів державної влади												
Тема 7. Центральні органи державного управління	6	1	2	-	-	3	8,1	0.1	1	-	2	5
Тема 8. Регіональні органи державного управління	6	1	2	-	-	3	5,4	0.1	1,3	-	1	3
Тема 9. Місцеве самоврядування та його роль у державному управлінні	6	1	2	-	-	3	6,1	0.1	1	-	1	4
Тема 10. Внутрішня організація та управління органів державної влади	6	1	2	-	-	3	4,4	0.1	1,3	-	1	2
Тема 11. Державна служба в Україні	6	1	2	-	-	3	5,4	0.1	1,3	-	1	3

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади	5,05	0.5	2	-	-	3	4,85	0.1	0,75	-	1	3
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі державного та регіонального управління	4,95	0.5	2	-	-	2	4,85	0.1	0,75	-	1	3
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	8	2	2	-	-	4	5,7	0.1	0,6	-	2	3
Разом за змістовим модулем 2	54	9	18			27	58	1	10		12	35
Усього годин	108	16	32			60	108	2	16	-	20	70

5. Теми семінарських занять (не передбачені навчальним планом)

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Особливість державного управління. Переваги та недоліки основних теорій державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [3; 13].	2	1
2	Особливості державної влади як суб'єкту державного управління на різних рівнях. Специфіка цілей, завдань державного управління. Переваги та недоліки методів державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [4; 10].	2	1
3	Можливість забезпечення національної безпеки на відповідному рівні в умовах постійної невизначеності та плинності подій. Переваги та недоліки певних організаційно-фінансових механізмів державного управління в окремих сферах суспільного розвитку України. Література: основна [1; 2]; додаткова [11; 12; 13].	2	1

Продовження табл.

1	2	3	4
4	Оцінка якості державної політики за економічним, соціально-культурним та демографічним напрямками. Література: основна [1; 2]; додаткова [11; 12; 13].	2	1
5	Роль різних гілок влади у процесі державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [1; 3; 8].	1	1
6	Особливості державного управління на регіональному рівні. Література: основна [1; 2]; додаткова [8; 10; 12].	3	1
7	Ступінь самостійності в прийнятті рішень та особливості розподілу коштів у системі органів державної влади за рівнями державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [3; 6; 7; 8; 9].	3	1
8	Співвідношення централізації та децентралізації в структурній організації державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [3; 8; 15].	2	1
9	Побудова профілю структури місцевої державної адміністрації певного регіону. Література: основна [1; 2]; додаткова [8; 10].	2	1
10	Місцеве самоврядування та його роль у державному управлінні. Проблеми та перспективи функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні. Література: додаткова [6; 7; 11; 15].	2	1
11	Внутрішня організація та управління органів державної влади. Література: основна [1; 2]; додаткова [14].	2	1
12	Система державної служби в Україні. У чому полягає правова основа державної служби? Література: основна [2]; додаткова [5].	2	1
13	Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади. Література: основна [1; 2]; додаткова [1; 2; 10].	2	1
14	Відносини органів публічної влади в системі державного та регіонального управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [1; 2; 8; 10].	2	1
15	Реформування системи центрального та регіонального державного управління. Література: основна [1; 2]; додаткова [3; 4; 8].	2	1
16	Удосконалення механізмів правового захисту громадян у відносинах із органами державної влади. Література: основна [1; 2]; додаткова [3; 4; 8].	2	1
	Разом	32	16

7. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління. Місце державного та регіонального управління у системі суспільних наук, інших наук та галузях знань	2	6

1	2	3	4
2	Державне управління як система, що розвивається, та його принципи. Юридичне та ресурсне забезпечення державного управління. Моделі державного управління: світовий досвід.	3	6
3	Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Державне управління зовнішньоекономічним сектором. Формування державою системи соціального захисту вразливих верств населення. Державне управління в адміністративно-політичній сфері. Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Специфіка управління у сфері освіти та науки, культури та ідеології. Державне управління у сфері молодіжної політики, спорту, охорони здоров'я. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. Державне управління і сфера особистого життя людини	6	8
4	Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження. Міністерства, комітети, інші державні інституції у системі виконавчої влади. Судові органи і судові системи. Здійснення судової влади	3	8
5	Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів управління. Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державного управління на функціонування регіональних ринків. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом	6	7
6	Історичний досвід державного управління в Україні. Верховна Рада, Інститут Президента та державне управління. Загальна характеристика та управлінські зв'язки органів виконавчої влади України (центральні та регіональні). «Субординація», «координація» і «реординація» між органами виконавчої влади	4	5
7	Повноваження Міністерств України. Статус та функції державних комітетів (державні служби) України та інші центральних органів виконавчої влади. Права, компетенції та функції територіальних органів центральних органів виконавчої влади	4	5
8	Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків. Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом	4	3

1	2	3	4
9	Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення самоврядування в містах Києві та Севастополі. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування та проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні	5	4
10	Організація як процес і функція державного управління. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади. Підготовка та прийняття управлінських рішень в органах виконавчої влади. Роль та місце керівника в управлінні органами виконавчої влади. Сутність лідерства в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Специфіка юридичної відповідальності в державному управлінні	5	2
11	Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців. Проходження державної служби та управління державною службою. Державна кадрова політика. Атестація державних службовців. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців. Етика поведінки державних службовців	4	3
12	Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління. Сутність і види контролю у суспільстві (парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції). Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління	4	3
13	Основні напрями взаємодії центральних та регіональних органів державного управління та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами, установами і організаціями. Здійснення нагляду за діяльністю об'єднань громадян. Організація роботи із запитами громадян.	5	3

1	2	3	4
	Адміністративні послуги з боку органів виконавчої влади та їх правове регулювання. Залучення громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади		
14	Проблеми взаємовідносин гілок державної влади в Україні у процесі управління. Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних рівнях державного управління. Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії. Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком. Базові форми децентралізації управління. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг	5	3
	Разом	60	70

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Державне та регіональне управління» є самостійна робота студентів з вітчизняною і зарубіжною спеціальною літературою з питань проведення та оформлення наукового дослідження. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторної роботи.

Основні види самостійної роботи, на які повинні звертати увагу студенти:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з законодавчими, нормативними матеріалами;
- робота з опрацювання і вивчення рекомендованої літератури;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до дискусій та інших пропонуваніх викладачем завдань;
- самоперевірка студентом власних знань за запитаннями для самодіагностики;
- підготовка до проміжного і підсумкового контролю.

9. Індивідуальні завдання

Виконання розділів індивідуального завдання (контрольної роботи для заочної форми навчання) на задану тему відповідно до методичних вказівок для виконання контрольної роботи з дисципліни «Державне та регіональне управління», згідно методичних вказівок до виконання контрольної роботи з

дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 – «Менеджмент») (рукопис).

Зміст контрольної роботи:

1. Вступ (містить актуальність наукового дослідження, мету, об'єкт, предмет, характеристики методів та завдання наукового дослідження).

2. Виклад основного матеріалу по трьох проблемних питаннях, що зазначені у кожному з варіантів.

3. Висновки та пропозиції містить висновки що отримані у ході дослідження та пропозиції щодо вирішення проблемної ситуації)

4. Контрольна робота повинна мати: титульну сторінку, зміст із зазначенням сторінок, основну частину (розкриття змісту), список використаних джерел (не менше 10 джерел).

На виконання контрольної роботи робочою програмою передбачено 20 год.

10. Методи навчання

Під час навчання використовуються наступні методи навчання:

1. Метод проблемного викладу.

Викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб рішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

2. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

3. Дослідницький метод.

Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання). У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий

пошук у дослідницькій діяльності. Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

4. Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

11. Методи контролю

Залік – 4 семестр.

Підсумкова оцінка: 100% - модульний контроль, 50% за кожний з двох передбачених програмою модулів. Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою та шкалою ECTS.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
10	10	10	10	10	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	6	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Програма нормативної навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 - „Менеджмент”) / Розроб. Бабаєв В.М., Новікова М.М., Чернов С.І., Молчанова О.П. – Х.: Хар.нац.акад. міськ.госп-ва; 2013. – 10 с.(рукопис)

2. Робоча програма навчальної дисципліни «Державне і регіональне управління» (для студентів 2 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 - „Менеджмент”) / Розроб. Бабаєв В.М., Новікова М. М., Чернов С.І., Молчанова О.П. – Х.: Хар.нац.акад. міськ.госп-ва; 2013. – 20 с. (рукопис)

3. Тексти лекцій з дисципліни «Державне і регіональне управління» (для студентів 2 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 - „Менеджмент”) / Авт. Бабаєв В.М., Новікова М. М., Чернов С.І., Молчанова О.П. – Х.: Хар.нац.акад. міськ.госп-ва; 2013. – 80 с. (рукопис)

4. Методичні вказівки для виконання практичних завдань, контрольної та самостійної роботи з дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 - „Менеджмент”) / Уклад. Новікова М. М., Молчанова О.П. –Х.: Хар.нац.акад. міськ.госп-ва; 2013. – 50 с. (рукопис)

14. Рекомендована література

Базова

1. Законодавство України про місцеве самоврядування : зб. законодав. актів : за станом на 5 листопада 2001 р. // Верховна Рада України. – Офіці. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2001.

2. Законодавство України про місцеве самоврядування та компетенцію його органів : зб. нормат. актів / укл. М. П. Воронов та ін. – Х.: Факт, 2000.

Додаткова

1. Воронкова В. Г Менеджмент в держаних організаціях : навч. посібн. / Воронкова В. Г. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 256 с.

2. Глен Райт. Державне управління / Глен Райт. – К., 1994. – 113 с.

3. Державне управління : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

4. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.

5. Желюк Т. Л. Державна служба : навч. посібн. / Желюк Т. Л. – Луцьк : ВД «Професіонал, 2000. – 558 с.

6. Круш П. В. Регіональне управління : навч. посібн. / Круші П. В., Кожем'яченко О. О. – К. : ЦУЛ, 2007. – 248 с.

7. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посібн. / Лазор О. Д. – К. : ЦУЛ, 2003. – 432 с.

8. Малиновський В. Державне управління : навч. посібн. / Малиновський В. – Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 558 с.

9. Ординський В. Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посібн. / Ординський В. Л., Кисіль З. Р., Ковалів М. В. – К. : ЦУЛ, 2008. – 296 с.

10. Свирский Б. М. Государственное строительство и местное самоуправление в Украине : учеб. пос. / Свирский Б. М. – Х., 2001. – 487 с.

11. Уткин Э. А. Государственное и муниципальное управление / Уткин Э. А., Денисов А. Ф. – М. : Ассоциация авторов и издателей «Тандем», Изд-во «ЭКМОС», 2001. – 365 с.

12. Чиркин В. Е. Государственное управление. Элементарный курс / Чиркин В. Е. – М. : Юрист, 2001. – 320 с.

13. Якубовський О. П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : моногр. / О. П. Якубовський, Т. А. Бутирська. – О. : ОРІД НАДУ, 2004. – 196 с.

14. Ярмиш О. Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : підручник / Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 653 с.

15. Ресурси мережі Internet

1. Сервер Верховної Ради України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.rada.gov.ua

2. Ліга Бізнес Інформ.. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.liga.net

3. Нормативні акти України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.nau.kiev.ua

4. Податки і бухгалтерський облік. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.basa.tav.kharkov.ua

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни
«Державне та регіональне управління»
напрям підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Розробники: **БАБАЄВ** Володимир Миколайович,
НОВІКОВА Марина Миколаївна,
ЧЕРНОВ Сергій Іванович,
МОЛЧАНОВА Оксана Петрівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2013, поз. 321 б

Підп. до друку 13.12.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 2 пр.

Формат 60х84/16

Ум. друк. арк. 0,2

Зам. № 9342

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.